

בחירות חמישיות, ואחריהן המפץ

ישראל הראל 02.04.2021 06:00

תמצית "האידיאולוגיה" של מערכות הבחירות האחרונות היא "רק לא ביבי", או "רק ביבי" (וגם "ביבי בדיעבד", של חיבור סמוטריץ'-בן גביר-מעוז). האווירה כעת מלמדת על מפנה מסוים: להוציא את בוחרי נתניהו, ההולכים אחריו בין אם זגזג לשמאל ובין אם לימין, כעדר בעקבות המשכונות, שאר המפלגות מחויבות כעת יותר משהיו בסיבובים קודמים, לקיים את הבטחותיהן לבוחרים. התוצאה: כל עוד נתניהו עומד בראש הליכוד, לא ניתן להקים ממשלה — כל ממשלה — בישראל. חבל, על כן, על המאמצים הרבים המושקעים, משמאל ומימין, להקים ממשלה יציבה. גם אם יוקם יצור מלאכותי זה או אחר, הוא יתמוטט כעבור זמן קצר ויביא עמו אכזבה וייאוש.

אף אם יאיר לפיד יתרצה ויאפשר לנפתלי בנט להרכיב ממשלה (או שהוא עצמו ירכיב אותה ויאפשר לבנט להיות ראשון ברוטציה), ללא שיתוף הרשימה המשותפת אין שום אפשרות להקים, ולו זמנית, ממשלת פיוס ושיקום. נכון, לאחר שנתניהו הכשיר את רע"ם, גם המשותפת יכולה לבוא בקהל. השאלה שנתורה: האם ממשלה שכזו תוכל לפעול בתחומים האלמנטריים ביותר.

דוגמה, כלל לא היפותטית: חמאס, מעודד מהעובדה שקיומה של ממשלה בישראל תלוי במפלגה ערבית, מחדש את המתקפות על יישובי הדרום. זעקת התושבים עולה השמימה וצה"ל, שנאלץ לפעול, גורם לאבידות בקרב העזתים. בו ביום, יש להניח, המשותפת תהיה חייבת לפרוש מהממשלה, ולו בשל לחץ דעת הקהל שלה, שתאשימה, גם אם תרצה להבליג, בבגידה באחים הפלסטינים הנצורים בעזה. ואפשר להביא דוגמאות נוספות למכביר.

מנגד, אם בנט יבחר לבסוף להצטרף לנתניהו ולרע"ם, גם לממשלה שכזו אין יכולת קיום. רע"ם, בדוגמה העזתית (ולא רק בה), תהיה תמונת ראי של המשותפת בממשלת ימין. זאת ועוד: רק מי שנמצא במצב נואש כנתניהו יכול לדמיין ממשלה שבה ירבצו יחדיו מחמוד עבאס ואיתמר בן גביר; ואפילו בנט.

מוצא מהמבוי הסתום, (לא) למרבה ההפתעה, מצוי, זמין ואפשרי: הואיל ותוצאות הסיבוב הרביעי אינן מאפשרות ללפיד (או בנט) מחד גיסא, ולנתניהו מאידך גיסא, להקים ממשלות בנות קיימא, אין מנוס מבחירות חמישיות. אולם, בצד הקבס מהסיבות שיאלצו אותנו להיגרר אליהן, ניתן יהיה להוציא מהן מתוק מעז: קיים רוב בכנסת הנבחרת שיכול לגרום לכך שאחרי הבחירות החמישיות יהיה אפשר להקים ממשלה יציבה. כל מה שרוב זה צריך לעשות הוא לחוקק חוק המגביל את כהונתו של ראש ממשלה לשתי קדנציות (חקיקה שנתניהו, כשהיה באופוזיציה, תבע במפגיע).

מקובל, וזה בסדר גמור, שאין מחוקקים חוקים פרסונליים רטרואקטיביים. ההצבעה על כך בכנסת (שתושבע בשבוע הבא), צריכה לכוון לעתיד, למה שייווצר לאחר הבחירות החמישיות. ינצח מי שינצח בהן. על פי חוק, אחריהן נתניהו לא יוכל לשמש עוד ראש ממשלה. הליכוד, שיוכל לשוב ולהיות מפלגה ולא עדר כבשים, ישיב לעצמו בוחרים רבים. חקיקה שכזאת תהיה לנקודת מפנה דרמטית, אולי אף היסטורית, שתצעיד את ישראל לאופקים חברתיים ופוליטיים שהיו סתומים שנים רבות.